COLONIE PENTRU O MIE DE ANI

AUREL CĂRĂŞEL

— Asta este, doctore...

— Deci...

Mondolis a fost dintotdeauna un orăşel liniştit. Orăşel este poate impropriu spus acestei adunături de case din lemn distingîndu-se de un sat oarecare doar prin hotelul masiv, cu trei etaje, construit în piatră cenuşie, altădată impozant prin stilul său rece, nemaiîntîlnit prin părţile acestea, acum măcinat de muşcăturile timpului, ca un soi de domn cu gambetă şi baston, îmbrăcat în zdrenţe. În faţa lui, despărţită doar printr-o piaţetă plină de praf, cu o fîntînă arteziană în mijloc, din care, bineînţeles, nu cursese niciodată apă, se afla închisoarea. Deşi fusese construită o dată cu hotelul şi din acelaşi material, arăta la fel de proaspăt ca la început. Asta poate din cauză că nici un deţinut nu-i trecuse vreodată pragul.

De la etajul al treilea al hotelului, din camera 154, cu ferestrele orientate către piaţetă, se putea zări casa judecătorului nu tocmai departe, cu acoperişul din olane roşii, crăpate, ceva mai departe, spre stînga, casa doctorului, cu acoperişul de tablă cenuşiu-verzuie, iar mult în exterior, aproape de şirurile de cactuşi înalţi cît un stat de om, cocioaba notarului, cu gard din nuiele.

În partea opusă era gara – clădirea dărăpănată în care-şi ducea viaţa casierul, care nu vindea nimănui bilete la trenul ce sosea o dată pe lună, pentru că singurii călători care coborau în orăşel din vagoanele înnegrite de funingine erau cei trei negustori, dar ei aveau permis, aşa că misiunea sa era să-i întîmpine şi să-i conducă la hotel.

Mondolis a fost dintotdeauna un orăşel liniştit. Locuitorii lui ştiau cu mult timp înainte în care zi avea să fie călcat cîinele văduvei spălătorese de căruţa cu trei roţi a sacagiului, ce fel de marfă aduc cei trei negustori şi la ce preţuri o vînd, la ce oră adoarme recepţionerul cu nasul în tabachera de argint din colţul biroului unde primea călătorii, care nu mai soseau, cunoşteau cîte bucăţele de zahăr pune duminica în cafea doctorul cînd se întîlnea cu prietenii pe terasa hotelului, ba chiar şi ce nasture o să i se rupă la prima

furtună ajutorului de băcan cînd se va întinde să închidă ferestrele.

Nimic nou nu se putea întîmpla în Mondolis, nimic nu putea să surprindă, să şocheze, nici chiar telefonul de pe măsuţa casierului, singura lor legătură imediată cu lumea, cu Virgiana, capitala districtului, aflată la peste 600 de mile de ei. Singurele veşti le aduceau negustorii, dar ele erau mereu aceleaşi, cu trecerea puterii cînd în mîinile opoziţiei, cînd în mîinile liberalilor. Cu noile decrete care se învechiseră de cînd le tot auzeau, privitoare la accesul cîinilor pe bază de taloane în restaurante, sau cu dispoziţiile articolelor 6 şi 10 referitoare la deratizare.

Telefonul suna de două ori pe lună şi funcţionarul de acolo cerea informaţii despre ceea ce se petrece în oraş, cu un glas monoton şi indiferent şi nu răspundea la nici o întrebare pusă de casier sau de indiferent cine altul. În restul timpului linia era moartă, dar nimeni nu ardea de curiozitate să afle ce se petrece dincolo. Pentru că, în mod ciudat poate, nici un locuitor nu părăsise vreodată oraşul, nici unul nu se urcase în trenul cu vagoane fumurii să străbată pustiul punctat de cactuşi şi să coboare în Virgiana. Aici, în Mondolis era lumea lor, aveau tot ce le trebuia, altceva nu putea exista pentru ei.

Asta pînă ieri seară. Soarele, roşu ca sîngele, îşi sprijinea trupul pe spinii cactuşilor îndepărtaţi, pregătindu-se să apună dincolo de orizontul prăfos, cînd în oraş îşi făcu apariţia, pe după grădinile cu garduri aplecate ale ultimelor case, un grup de vreo cincizeci de bărbaţi şi femei, îmbrăcaţi în costume cenuşii, mătăsoase şi uzate, cu arme necunoscute pe umeri, cu frunţile acoperite de pălării moi de pîslă. Se opriseră în jurul fîntînii arteziene din piaţetă, aruncaseră jos armele şi bagajele, apoi se lăsaseră în genunchi toţi deodata, cu braţele întinse ca nişte aripi frînte, rîzînd şi plîngînd, privind lacom către locuitorii ce-şi părăsiseră treptat lucrul ca să se uite curioşi la acest fapt cu totul imprevizibil în istoria atît de cunoscută a oraşului.

Străinii vorbeau o limbă în care cu greu deosebeai cuvinte cunoscute. O vreme i-au privit fără să se apropie prea tare, dar şi fară să se îndeparteze, apoi unul dintre ei, pare-se băiatul farmacistului, fugi să-i cheme pe judecător şi pe doctor, pe notar l-au lăsat în pace, era prea departe şi apoi ştiau cu toţii că seara citeşte un manual de legi şi nu-i place să fie deranjat.

Pe străini i-au condus la închisoare ca să-şi petreacă noaptea, altă clădire atît de mare ca să-i cuprindă pe toţi nu era, şi apoi încăperile nu fuseseră folosite niciodată, erau destul de curate, în afara pînzelor de păianjen de la ferestrele cu gratii subţiri şi de murdăria şoarecilor. Paturi nu

erau suficiente, dar doctorul a cerut celor din împrejurimi să aducă pături şi paie şi imediat au mai fost înjghebate cîteva culcuşuri. Armele şi lucrurile lor rămăseseră în piaţetă şi, pentru ca roua dimineţii să nu le ude, recepţionerul le ridică şi le încuie pe toate în debaraua hotelului. Tot restul nopţii doctorul şi judecătorul au rămas cu nou-veniţii, încercînd să afle ce era cu ei, din ce parte veneau şi încotro se îndreptau.

Acum era o lumină plăcută, soarele dimineţii bătea pieziş în umbrela de pînză decolorată; cafeaua începuse să se răcească în ceştile înalte de porţelan. Notarul încă nu pricepea sensul evenimentului sau poate că se făcea că nu-l înţelege pentru a-i incita pe cei doi să-şi spună părerile. Scaunele din răchită gemeau uşor la fiece mişcare, punctînd liniştea coborîtă ca de obicei peste orăşel.

— A fost destul de greu pînă am început să ne descurcăm oarecum în limbajul lor. Povestea pare cel puţin stranie, dar în starea în care se află nu este exclus ca totul să nu fie decît un produs al imaginaţiei lor îmbolnăvită de soare şi pustietate.

— Adică, dumneata, domnule judecător, înclini pe undeva să le dai dreptate.

Doctorul duse ceaşca la buze, dar nu sorbi. Se răzgîndi şi o lăsă iar pe masă.

— Eu nu înclin să dau nicicui dreptate, doctore. Asta este istoria: cincizeci de oameni declară că lumea nu mai există, că în afară de noi şi de ei în jur este un pustiu înfiorător, un pămînt fărîmiţat de prăpăstii gigantice, de vulcani în erupţie şi de ape mîloase, mlaştini fără fund şi păduri întunecate, cu plante necunoscute, cu animale neclasate în zoologie. Cincizeci de oameni declară acelaşi lucru, elementele se potrivesc pînă la amănunt – asta este limpede, nu, doctore?

Judecătorul îşi trecu mîna prin părul cărunt. Notarul îl privi zîmbind subţire. Ştia că acesta era semnul prin care judecătorul arăta întotdeauna prietenilor că este în dilemă.

— Şi dumneata îi crezi? îl întrebă.

Judecătorul nu răspunse.

— Este o absurditate povestea asta, declară doctorul şi dintr-un gest vărsă pe gît licoarea rece, amară. Cum adică, nimeni? Dar trenul? Aţi uitat trenul? Şi telefoanele din Virgiana, şi negustorii? Astea nu sînt dovezi palpabile ale unei realităţi existente? Mai palpabile cred decît nişte cuvinte.

— Oamenii aceia nu erau nebuni. Şi nici interes să ne mintă nu aveau. Au înfăţişat destul de logic faptele, războiul... Ei spun că toate acestea

există pentru că aşa au fost programate să fie: că aici este o colonie. O colonie pe o mie de ani, protejată de comun acord de către toţi participanţii la conflict.

— E absurd, clătină doctorul neîncrezător din cap.

— Absurd? zîmbi iar notarul. Dacă privim astfel, toate lucrurile sînt absurde.

— Dar ei? nu se lăsă doctorul. Ei? Cum de au scăpat? „Echipe speciale, efective postbeligerante” şi alte cuvinte pompoase, nu? Dacă-i aşa, cum de în aceşti două sute de ani scurşi de la acel conflict nu ne-a mai descoperit nimeni? Pentru că fiecare stat, am înţeles, şi-a avut propriile sale „echipe speciale”.

Judecătorul ridică palma ca pentru a opri şuvoiul de întrebări.

— „Ei”? Lasă-i pe „ei”. Aceasta ar putea fi altă istorie. Gîndeşte-te mai bine la situaţia noastră de aici. Poate că au avut dreptate. Ei au putut observa monotonia, automatismul în care trăim, pentru că sînt străini, neintegraţi. Nu ţi se par ciudate acum unele fapte? Hai să-ţi răspund la întrebări cu alte întrebări, care acum îmi vin în minte şi mă minunez că au putut să zacă atîta în prăfuire; de ce nu pleacă oare nimeni din oraş? De ce nu vine nimeni? De ce negustorii ăştia nu îmbătrînesc deloc, în timp ce noi ne naştem şi pierim, de ce nu sînt schimbaţi, de ce...?

Şi judecătorul se opri, fără a-şi ridica privirile de pe farfurioara cu desene miniaturale a ceştii.

— Dumneata, doctore, ştii că am dreptate, simţi acest lucru, dar nu eşti de acord tocmai fiindcă te revoltă ideea acceptării unei lumi fără oameni. În sinea dumitale însă, eşti convins de asta, după cum convins ar fi şi domnul notar şi toţi ceilalţi dacă ar şti.

— Există un mijloc, vorbi notarul, privindu-i mijit pe cei doi, există un mijloc de a încheia foarte simplu discuţia.

— Care?

— Trenul. La prînz, soseşte. Cineva se va urca în el cu un bilet pentru Virgiana. Şi acolo se va lămuri problema.

— Exact. Acel cineva voi fi eu, se ridică doctorul grăbit de la masă. Şi mîine voi veni cu răspunsul.

În orăşel lucrurile se petreceau ca mai înainte. Pisica farmacistului omorî la ora aşteptată puiul de vrabie, iar băiatul care îl ajuta pe băcan la vînzare o lovi cu o piatră exact în piciorul drept, unde pariase cu cei de peste drum că o va lovi, deşi ştiau cu toţii că aşa va fi; roata de la căruţa sacalei se împotmoli în balta din mijlocul drumului, chiar în momentul în

care un puşti îi striga proprietarului că o să i se împotmolească hardughia dacă o apucă pe acolo.

Iar trenul... trenul sosi ca de obicei, pufăi liniştit în aşteptarea invizibililor pasageri şi plecă mai departe după un sfert de oră. Cu un călător în plus.

Doctorul îşi pusese geanta de voiaj în portbagajul din sîrmă de deasupra capului, îşi aprinsese un trabuc şi pufăia liniştit, privind pe fereastră dunga cenuşie a orizontului şi pîlcurile ţepoase de cactuşi voinici. În compartiment nu era nimeni, dar el se aşezase pe locul înscris pe tichet.

Conductorul veni cînd aproape aţipise, iar trabucul, uitat nescuturat, făcuse un scrum alb, lung cît o unghie. După ce îi perforă cu grijă biletul, îl privi lung, clătină din cap, apoi îi spuse să stingă trabucul pentru că vagonul era de nefumători, şi părăsi compartimentul.

Doctorul îl ascultă, deşi era convins că pînă în Virgiana nu avea să-l mai deranjeze, deschise geamul şi azvîrli ţigara de foi în curentul făcut de tren. Un val de aer proaspăt năvăli înăuntru şi învolbură fumul albăstriu. Trecuseră aproape două ore de cînd călătorea şi, după spusele casierului, mai erau încă vreo patru. Era puţin obosit şi legănarea trenului îl transporta spre starea de moţăială din care tocmai ieşise; se gîndea vag la ce va face în Virgiana, cînd va ajunge, unde va trage, cu cine va discuta. Nu cunoştea pe nimeni, dar bănuia că la poştă, funcţionarul care le telefona de două ori pe lună îl va îndruma unde trebuie. Toate erau însă destul de confuze în capul lui ce se apleca din ce în ce spre piept, pînă cînd înţepeni, cu bărbia înfiptă în reverul hainei albe, adormit de-a binelea. Îl trezi o zguduitură puternică, ce aproape că-l aruncă spre banca din faţă. Afară se însera. Ieşi din compartiment şi se îndreptă spre capul vagonului ca să-l găsească pe conductor sau pe oricine altul şi să-l întrebe ce se întîmplase, de ce se opriseră, pentru că în Virgiana nu ajunseseră, în jur se întindea acelaşi pustiu presărat de cactuşi.

Vagonul era însă gol. La fel şi celălalt... şi celălalt. Goale, cu lumini aprinse doar la capătul coridoarelor pentru a indica ieşirile.

În cele din urmă coborî. Soarele aproape se pierduse în zare. Întunericul nu coborîse încă, dar boarea răcorii îl făcu să tremure sub haina subţire. De la distanţă, trenul părea un cordon împodobit cu bobiţe de fosfor. Pufăia liniştit în tăcerea cîmpiei, desfăcîndu-şi din cînd în cînd supapele şi slobozind cîte un jet de abur fierbinte.

La început, doctorul merse paralel cu linia, apoi se îndepărtă puţin de ea, din cauza bolovanilor ce împănau solul. I se părea, sau terenul urca?

Parcă încet-încet, terasamentul liniei se ridica şi, într-adevăr, cînd se opri o clipă şi privi în urmă, trenul se afla undeva, la poale, şuierînd slab, abia auzit.

Şi deodată pămîntul încetă. Parcă tăiată cu o bardă uriaşă, o prăpastie fantastică îşi desfăşura adîncimile nebănuite, cu stînci gata să se prăbuşească la cea mai neînsemnată atingere, cu fisuri adînci în peretele pe care se afla, şi jeturi spumate de apă roşietică azvîrlindu-se spre neştiut. Celălalt perete nu se zărea.

Deasupra, stelele începuseră să-şi scoată baionetele una cîte una, în aşteptarea răsăritului lunii. Trenul nu se mai auzea.

Într-un tîrziu, doctorul se aşeză chiar pe buza întunecatei răni a pămîntului. Percepea sunetul surd al şuvoaielor ca pe lacrimi mute ce se învîrtejeau în trupul lui.

Ştia. Acum ştia şi ce caută aici, şi de ce făcuse acest drum fără logică, şi de ce i se îngăduise să părăsească Mondolis... Acum ştia tot, chiar şi faptul că „ei” ştiau că el ştie. Trenul se oprise pentru că el sosise la destinaţie. Aici urma să se încheie cu îndoielile sale, cu viaţa sa, cu tot ce aflase sau cunoştea dinainte despre lume, despre Mondolis, despre...

O colonie pentru o mie de ani! Era fantastic, era îngrozitor! Trăiau şi urmau să trăiască încă vreo opt sute de ani. Dar ca şi pînă acum. Automate umane, mişcîndu-se în planul celor indicate de programul făurit de cine ştie ce minte genială sau tîmpită, demult împrăştiată în praful timpului. Şi mai ales, singuri! De acum, SINGURI!

O piatră se desprinse şi căzu în prăpastie cu un duruit aspru. Ca un semnal. Ca un avertisment.

Străinii tulburaseră armonia prestabilită. Primul impuls. Iar el se grăbise să le verifice spusele. Al doilea impuls. Cu toate că nu înţelegea rolul notarului aici. Şi nici zîmbetul lui subţire...

Al doilea impuls trebuia să-l anuleze pe primul. Invers nu era posibil. Nu exista reciprocitate. Deci, el va trebui să se întoarcă poate şi să dezmintă cele spuse de străini. Sau să rămînă aici. Sau... Şi în aceste ultime două cazuri? Ce se va întîmpla atunci? Şi dacă...? Va înţelege careva pînă la urmă gestul? Judecătorul? Notarul?

Cînd doctorul se ridică în picioare, luna ajunsese deasupra lui, întinzîndu-i umbra spre genune. Aşa încît ea dispăru prima, înainte chiar ca trupul să fie înghiţit de întuneric.

A doua zi a fost luni şi, ca de obicei, judecătorul, doctorul şi notarul se întîlniră sub umbrela de pînză, în faţa ceştilor de cafea aburindă.

— Aşa că cei din Virgiana mi-au dat pe cei trei agenţi de poliţie, m-au suit în tren şi m-au trimis înapoi. Cît se poate de liniştit. Lumea există şi va exista mereu. Nici un pericol nu o paşte încă. Iar cei cincizeci de nebuni vor umple spitalul cel mare din mijlocul oraşului.

Soarele dimineţii bătea pieziş în umbrelă, alungind umbrele înspre piaţetă. Ca de obicei, spălătoreasă trecu pe acolo cu căruţul, şi făcu un semn din cap către cei trei. Notarul zîmbi subţire, o privi cum se îndepărtează, apoi întoarse capul spre doctor:

— Da, cum spuneai dumneata – o lume care există; şi va exista mereu. O lume pe o mie de ani.

Ajutorul băcanului traversa piaţa, trăgînd după el un sac mare, plin cu făină. În urma lui, trei păsărele ciuguleau praful alb ce cădea în stropi la fiecare izbitură de genunchiul acestuia.

Desen de VIOREL PÎRLIGRAS